

Ullensvang kommune

Oppvekst og utdanning

Revidert

11.01.19

PLAN MOT MOBBING.

1.0 Innledning	3
1.1 Definisjon av mobbeadferd	3
2.0 Mål	3
2.1 Hovedmål	3
2.2 Delmål	3
3.0 Tidleg insats	4
3.1 Autoritative voksne - varme og grensesetjande voksen	4
3.2 Organisering	4
3.3 Foreldrerolla	4
3.4 Språkleg kompetanse	5
3.5 Sosial kompetanse som ressurs mot mobbeadferd	5
3.6 Vennskap er viktig for barn i alle aldrar	6
3.7 Observasjon av barnehagens miljø	6
4.0 Tiltak når mobbeadferd oppstår	7
4.1 Barna	7
4.2 Foreldra	7
4.3 Personalet	7
5.0 Tiltaksplan når mobbeadferd oppstår.	8
6.0 Skjema 1. Referat fra møte vedrørende mobbing i barnehagen	9
7.0 Skjema 2. Kartlegging av voksne sitt forhold til barn	10
8.0 Skjema 3. Kartlegging av miljøet i barnehagen	11
9.0 Litteratur og verktøy (alle)	12

9.1 Litteratur for voksne:	13
9.2 Nettsider:	13
9.3 Litteratur for barn:	14
9.4 Aktuelle verktøy:	14

1.0 Innleiing

Alle barn i Odda kommune skal oppleva tryggleik og inkludering når dei er i barnehagen. Barna skal bli lytta til og tatt på alvor. Alle vaksne har eit særleg viktig ansvar her. Eit ansvar som inneber at ein må være aktivt tilstades i leik og samspel med barna, ha kompetanse om kva ein skal observere, "ta grep" og sette i verk tiltak på eit tidleg tidspunkt når ein observerar mobbeadferd.

Lov om barnehage seier:

Barnehagen skal møta barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap (Barnehageloven § 1)

Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, meistring og følelse av egenverd og forebyggje krenkelsar og mobbing. Om eit barn opplever krenkelsar eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette. (Rammeplan side 11)

Barnekonvensjonen - (Er 30 år i 2019)

Artikkel 12 - Alle barn har rett til å si sin mening, og deres mening skal bli tatt på alvor

Artikkel 3 - Barnet sitt beste. Voksne skal gjøre det som er best for barnet.

Odda kommune har fokus på førebygging og tidleg innsats.

Handlingsplan mot mobbeadferd i barnehagen er ein del av beredskapsplanen som er utarbeidd for barnehagane i Odda kommune. Planen gir informasjon til foreldre, ansatte i barnehagene og andre instansar om korleis ein forebygger og håndterer mobbeadferd.

Barnehagane skal arbeida aktivt for å gje barn eit godt omsorgs- og læringsmiljø i nær forståing og samarbeid med barna sin heim. Vaksne kan forebyggja mobbeadferd ved å styrkja barna si sosiale og språklege kompetanse.

Handlingsretteleiarer forpliktar, og den skal sikra mest mogleg lik praksis og ikkje minst god praksis, når mobbeadferd er avdekket. Handlingsretteleiarer skal også nyttast som ressurs til forbyggjande arbeid mot mobbeadferd i barnehagen.

1.1 Definisjon av mobbeadferd:

I barnehagen kan mobbing forstås som at eit barn utsettes for negative hendelsar fra andre i leik og samspill, der dei opplever å ikkje være ein betydningsfull person for fellesskapet. UDIR

2.0 Mål

2.1 Hovedmål:

Alle barnehagar i Odda kommune har null toleranse mot mobbe adferd.

2.2 Delmål:

- Alle tilsette i barnehagane i Odda kommune skal jobba aktivt for å oppretthalda eit mobbefritt oppvekstmiljø i barnehagen.

- Alle i personalet har god nok kunnskap om temaet.
- Barnehagen skal ha eit felles verdigrunnlag, Være sammen. Alle barn vert møtt av den samme praksisen uansett kvar du går i barnehage- kvaliteten er lik.
- Viktig å ha eit positivt klima i barnehagen.
- Personalet skal kjenne til dei 5 kjernekomponentane i Være sammen.
- Barnehage og føresette skal samarbeida målretta mot mobbeadferd.

3.0 Tidleg innsats

Tidleg innsats er å fange opp barn med ulike former for tilpassings vanskar så tidleg som mulig og setja inn nødvendige tiltak.

Jmf. Stortingsmelding 16(2006-2007)

3.1 Autoritative vaksne - varme og grensesetjande vaksen

Dette fremjar positiv atferd og hemmer negativ atferd.

Personalet må være støttande til stades når barna byggjer relasjonar, deltar i samspel og til eigner seg og vidareutvikler eigenskapar som gjer samhandlingen mellom dei trygg og positiv. Barna sin sosiale utviklingsprosess skal føregå med hjelp av empatiske, deltakande vaksne med god relasjonskompetanse. ~ Barns trivsel - voksnes ansvar

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/trivselsveileder/>

3.2 Organisering

Alle skal ha teoretisk kunnskap og forståelse for utfordrande atferd.

Drøfta og evaluera forebyggjande tiltak mot mobbeatferd på avdelingsmøter, pedagogisk leiarmøter og personalmøter. Engasjera barn og foreldre i arbeidet.

God leiing ute på avdelingene. Nyttå Være sammen aktivt i arbeidet saman med barna, personalet og foreldra. Rettleia foreldra og personalet i grensesetjing, relasjonsbyggjing, sosial kompetanse og den autoritative voksenrolla.

3.3 Foreldrerolla

Som foreldre er det viktig å vera medviten i kor stor grad ein påverkar egne barn med kva ein seier og kva haldningar ein syner. Dersom mange barn har lært av sine foreldre å vera åpne og positive i møte med andre barn vil dette bidra til å skapa eit godt miljø både for dei sårbare barna og dei andre (Den ene, Unicef).

Barn treng foreldre som:

- Seier hei til alle barn i barnehagen, prøv å læra deg flest mulig navn.
- Gir plass til ein ekstra rundt middagsbordet.
- Snakkar positivt om andre sine barn og foreldre
- Set grenser på ein varm og positiv måte. Les meir om korleis du kan vere «den ene» https://www.unicef.no/sites/default/files/barnehagehefte_ok_web.pdf
- Lag foreldrenettverk, lag møtepunkter på ettermiddagstid for å skape relasjonar til andre i foreldregruppa.

Barnehagen skal gi tilbud om foreldremøte der temaet er utfordrende atferd, foreldrestilar og sosial kompetanse.

3.4 Språkleg kompetanse

Kommunikasjon er viktig for å forstå og bli forstått. Språk er viktig for å kommunisere. Å kunne setja ord på eigne tankar, meningar, opplevingar, erfaringar og kjensler er svært viktig. Det er barnehagen si oppgåve å tileigna barna denne kunnskapen. Barnehagen skal bidra til at barna får utforska og utvikla sin språkforståing, språkkompetanse og eit mangfald av kommunikasjonsformer. Barn treng støtte fra vaksne som undrar seg saman med dei.

- Barnehagen skal arbeide aktivt og systematisk med språk. Både for å skape relasjonar , at borna nyttar språket som verktøy, og skapa eit positivt samspel mellom barna i samvær og lek. Dette er ein sentral del av samhandlinga i kvardagen.
- Barnehagen skal legge til rette for samtalar i små barnegrupper der alle barna får delta og blir sett og høyrte.
- Barnehagane i Odda kommune skal arbeida aktivt med språk i barnehagen. Vi har en eigen plan fra 0-16 år som heiter "Lese for livet planen"
<https://www.oddakommune.no/Handlers/fh.ashx?Fillid=1893>

3.5 Sosial kompetanse som ressurs mot mobbeatferd

Sosial kompetanse er ein føresetnad for å fungere godt saman med andre og omfattar ferdigheter, kunnskaper og haldningar som vert utvikla gjennom sosialt samspel. I barnehagen skal alle barn kunne erfara å vere betydningsfulle for fellesskapet og å vere i positivt samspel med barn og vaksne. Barnehagen skal aktivt leggje til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barna sin sjølvkjensle skal støttast, samstundes som dei skal få hjelp til å meistre balansen mellom å ivareta eigne behov og det å ta omsyn til andre sine behov.

- Personalet skal
 - støtte barna sitt initiativ til samspel og bidra til at alle kan få leika med andre, oppleve vennskap og læra å behalda vener.
 - samtala om normer for samhandling og invitara barna til å utforma normer for samhandling i fellesskap
 - støtta barna i å ta andre sitt perspektiv, sjå ei sak frå fleire synsvinklar og reflektera over eigne og andre sine kjensler, opplevingar og meiningar.
 - støtta barna i å setje eigne grenser, respektere andre sine grenser og finne løysingar i konfliktsituasjonar.
 - førebygge, stoppa og følgja opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkingar og uheldige samspillsmønster.

"Rammeplanen s.22 og 23"

3.6 Vennskap er viktig for barn i alle aldrar

Det viktigaste eit barn skal lære i barnehagen er å skaffe seg ein ven, være ein ven og halde på ein ven - Kristin Halvorsen

Å vera vener er å møtast i eit forhold der den enskilde opplever seg som godtatt og verdsatt for akkurat den han eller ho er. Også dei yngste barna har sterke vennskapsrelasjonar, og mange barn gir uttrykk for at det beste ved barnehagen er å få møta andre barn og leika med vennene sine. Vennskap bidreg til ei kjensle av deltaking og fellesskap som igjen bidreg til positiv sjølvkjensle. Å høyra til i ei gruppe gir barn tryggleik og sosial tilknytning. Opplevingar saman med andre barn kan vera vegen inn i nye vennskap. Å etableravennskap og oppretthalde dei er ein viktig faktor i sosialiseringprosessen og ein forebyggjande faktor mot uheldig og negativ utvikling.

Ei sentral oppgåve for dei tilsette er å hjelpa barna med å byggja relasjonar til kvarandre:

- Dei vaksne kan til dømes invitera barn som ikkje til vanleg er saman, til å delta i ein felles aktivitet eller leik, og dei kan leggje til rette for nye relasjonar når dei føretek justeringar av til dømes faste plasser i garderoben, ved måltidet eller i rekka på tur.
- Opplevingar i små grupper på tvers av/innad på avdelingar kan også være introduksjon til nye fellesskap og vennskap.
- Det er viktig å vere merksam på at gryande vennskap kan vere skjøre. Observant personale legg merke til når barn knyter nye band, og dei er vare slik at dei ikkje grip inn og uroar slike prosessar. Då er det til dømes viktig ikkje deler i grupper som skil barna, eller henvisa dei til faste plassar ved matbordet eller i samlingskroken.

3.7 Observasjon av barnehagens miljø

Barnehagen/ avdelingen sitt miljø skal jamleg observerast ved å nytta punkta som ligg i sjekklista under. Pedagogisk leiar har saman med dei øvrige tilsette ansvar for å utarbeide og gjennomføre tiltaksplan (mal BTI). Styrar skal haldast orientert.

Sjekkliste : Korleis avdekka mobbeadferd ?

- Være der barna er til kvar tid
- Barnesamtalar
- Observasjon av barna i grupper.
- Har leiken endra seg?
- Det stille barnet, kvifor?
- Utagerande atferd- kvifor?
- Utestenging.
- Loggføring av observasjonar, for å sjå om hendingane er hyppig, om ein kan sjå eit mønster og kven som er med å skapar mobbeadferd.
- Barn som føretrekk å leike åleine?
- Foreldresamtaler.
- Barn som ikkje har lyst til å gå i barnehagen – foreldresamtaler.

Se kartleggings skjema nr 3.

4.0 Tiltak når mobbeadferd oppstår

Tiltak må rettast mot både enkelt individ, grupper og heile miljøet i barnehagen. Vaksne må settja klare og forståelige grenser for korleis oppførsel som er akseptabel. Dei vaksne må ha bevisstheit om at barn som vert mobbet, ikkje skal ha ansvar for det. På same måte må personalet skilje mellom person og handling. Det er barnet si handling som er uakseptabel. "Det finnes ikkje vanskelege barn, men barn som har det vanskeleg". Mobbeadferd er barna sin strategi for å fortejla oss vaksne at det er noko som er vanskeleg å handtera.

4.1 Barna

- Barnesamtalar og gruppesamtalar.
- Bankingtime.
- Sterk fokus på sosialkompetanse i t.d samlingstundene.

4.2 Foreldre

- Pedagogisk leiar informerer føresette når mobbeadferd er konstatert, dette gjeld både til dei/den som utøver mobbeadferd og til dei/den som vert utsett for mobbeadferd
- Pedagogisk leiar har møte med føresette. (gruppe eller enkelvis) Vurder om styrar skal være med, eller kommunepsykolog.
- Bli einige om tiltak som skal setjast inn for å stoppe mobbeadferden
- Kva kan dei føresatte bidra med ?

4.3 Personalet

- Barnehagen / barnegruppa sitt miljø vert jevnlig kartlagt ved hjelp av til dømes observasjonsskjema. (skjema 3)
- Pedagogisk leiar utarbeider tiltaksplan og sørger for gjennomføring av planen.
- Pedagogisk leiar informerar styrar om arbeidet og får støtte i arbeidet.
- Vurdere å søke rettleiing. (Barnehageteam/PPT/kommunepsykolog/andre.)
- Informera personalet i heile barnehagen, gje beskjed om å observere samspelet mellom barna det gjeld.
- Personalet utarbeider felles strategi for å stoppa mobbeadferden, når dei ser det.
- Observasjonar av dei vaksne saman med barna (skjema 2)
- Korleis den vaksne ter seg for å oppnå gode relasjonar til barna.
- Refleksjon i personalgruppa - mobbeadferd som tema.

5.0 Tiltaksplan når mobbeatferd oppstår.

Mål: *Barnehagen tar ansvar og initiativ for å stoppe mobbing.*

NR.	Personalet: Tiltak	Ansvar	Dato / sign.
1	Personalet skal gripa inn med ein gong ho/han oppdager mobbeatferd i barnehagen. Styrar, pedagogisk leiar og føresette verta bli informert. Lag tiltaksplan.(Mal BTI) Personalet på barnegruppa skal informeres i møte: Konkret beskrivelse av hva som skjedde, hvem og hvordan. Hva har de voksne gjort? Oppdater tiltaksplanen i møte.(Mal BTI)	Den som observerer mobbing Personalet i aktuell gruppe / alle Ped.leder.	
2	Gjennomfør barnesamtaler. Sterk fokus på sosial kompetanse i barnegruppa.	Ansatte som står barna nærmest / primærkontakt / ped.leder.	
3	Foreldresamtale. Evt felles foreldremøte med de involverte. Bruk skjema 1.	Pedagogisk leder.	
4	Bruk kartleggingsskjema 2 og 3.	Pedagogisk leder/Styrer	
5	Evaluer tiltaksplanen etter 1 – 2 uker. Ny samtale med barna ved behov.	Ansatte som står barna nærmest.	
6	Søk veiledning dersom behov.		
7	Ny informasjon/samtale med foresatte ved behov.	Pedagogisk leder.	
8	Evaluer kontinuerlig til saken er løst.	Pedagogisk leder sammen med aktuelt personale.	

6.0 Skjema 1. Referat frå møte i samband med mobbeadferd i barnehagen

Merk: Skjemaet skal liggja i barnet si mappe. Kopi til føresette.

Referat frå møte i samband med mobbeadferd i barnehagen.

Møtedato:

Tilstades:

Sak:	Tiltak:	Ansvar:

Dato oppfølgingsmøte: _____

Odda, den: _____

Underskrift føresette: _____

Underskrift pedagogisk leiar: _____

7.0 Skjema 2. Kartlegging av vaksne sitt forhold til barn

Dato:

A – Grønn - praksis er tilfredstillande

B – Gul - praksis bør verta betre

C – Raud - må bli bedre

Nr	Spørsmål	A	B	C
1	Er du der barna er til ei kvar tid? Er du tilstades for barna mentalt og fysisk?			
2	Er du anerkjennende og støttende når barna tar initiativ?			
3	Er du god på perspektivtaking?			
4	Vert alle barna lagt merke til i like stor grad, uavhengig av om de er introverte (innadvendte) eller ekstroverte (utadvendte)?* Er barna verdifulle for deg, og trur du dei opplev det slik?			
5	Eg praktiserer ein autoritativ vaksenstil <ul style="list-style-type: none"> - eg viser verdighet og respekt - eg er støttande - eg ser deg - eg ser deg når du gjer positive handlingar - eg ser deg når du trenger meg mest 			
6	Gir eg nokre barn meir positiv merksemd enn andre barn?			
7	Eg forstår teorien om utfordrende atferd.			
8	Gir eg nokre barn meir negativ merksemd enn andre barn?			
9	Praktisere du barns medvirkning og barns medbestemmelse? Involverar du alle borna i fellesskapet, t.d i samtaler ved måltidene, i samlinger og i gruppeaktiviteter?			
10	Er det barn i gruppa du tar lite kontakt med, og/eller sjelden tar initiativ til aktiviteter med?			
11	Ser/høyrer du det «stille» barnet?			
12	Har du større tålmodi med nokre barn i gruppa, t.d. når det gjeld oppfølging og hjelp? Ser du det gode i barnet og bekrefter du de gode sidene til barnet.			
14	Er du bevisst at barn ikke alltid greier å skille spøk og ironi?			
15	Tar du fullt ansvar for å bygge gode relasjonar til barna?			
16	Deler du de gode tingene med foreldrene.			

18	Lyser ansiktet ditt /den voksne opp når barnet kommer inn i rommet?			
----	---	--	--	--

*Carl Jung; definisjon:

- introvert: en person som sjelden tar kontakt med andre, er sky i sosiale sammenhenger, har oppmerksomheten rettet mot sine indre opplevelser og gjerne foretrekker ensomme aktiviteter.

- ekstrovert: sosiale, pratsomme, kontaktsøkende, ikke så redde for å dumme seg ut, og de liker variasjon og det som er nytt.

8.0 Skjema 3. Kartlegging av miljøet i barnegruppen.

A- Ja

B – Nei

C – Delvis

D – veit ikkje

Nr	Spørsmål	A	B	C	D
1	Er miljøet preget av krenkelser?				
2	Er miljøet i hovedsak inkluderende?				
3	Er miljøet preget av utestenging av enkeltbarn?				
4	Er samspillet mellom barna preget av likeverd og veksling mellom hvem som bestemmer og hvem som får være med?				
5	Er miljøet preget av prestasjonskrav og konkurrerende holdninger til hverandre?				

9.0 Litteratur og verktøy (alle)

9.1 Litteratur for voksne:

Lov om barnehager

Rammeplan for barnehagen

Utdanningsdirektoratet: Barns trivsel - voksne sitt ansvar. Forebyggende arbeid mot mobbing starter i barnehagen.

Regjeringen, KS, fagforeninger: Manifest mot mobbing 2011-2015

Barne- og familiedepartementer: Mobbing i barnehagen. Et hefte for deg som arbeider i barnehagen

Helsedirektoratet, Kunnskapsdepartementet, NFBIB: Helse, miljø og trivsel i barnehagen

Mai Britt Helgesen: Mobbing i barnehagen. Et sosialt fenomen

Kari Lamer: Sosial Kompetanse. Teoribok, håndbok.

Myrna B. Shure: JEEP (Jeg er en problemløser)

Berit Bae: Det interessante i det alminnelige

Reidar Pettersen: Mobbing i barnehagen

Jesper Juul: Det kompetente barn

Jesper Juul: Fra lydighet til ansvarlighet

Jesper Juul: Diverse videoer

Kari Pape: Fra ord til handling – fra handling til ord

Kari Pape: Du og jeg og vi to. Sosial kompetanse. Teoribok. Håndbok

Kari Pape: Jakten på den gode barndom

Ella Cosmovici Idsøe og Pål Roland: Mobbeatferd i barnehagen

Ingunn Størksen: Livsmestring og livsglede i barnehagen

Berit Bae: Det interessante i det alminnelige

Reidar Pettersen: Mobbing i barnehagen

Myrna B. Shure: JEEP (Jeg er en problemløser)

Emilie Kinge: Samtaler med barn

Mette Holmsen: Samtalebilder - en vei til kommunikasjon med barn

Torgeir Alvestad: Små barns forhandlinger i lek

Øyvind Kvello: Oppvekst: om barns og unges utvikling og oppvekstmiljø

Kari Killen: Barndommen varer i generasjoner

Vibeke Glaser, Ingunn Størksen og May Britt Drugli: Utvikling, lek og læring i barnehagen

Karin Rørnes: Det motstandsdyktige "mobbeviruset". hvordan utvikle en beredskap som virker i barnehage og skole?

Læringsmiljøsentret: Mobbing i barnehagen

9.2 Nettsider:

www.udir.no

www.forebygging.no

www.vaeresammen.no

www.laringsmiljosenteret.uis.no

www.fubhg.no

www.familieverden.no

www.barneombudet.no

www.determinnvalg.no

www.barnevakten.no

www.reddbarna.no

www.RVTS.no

www.snakkemedbarn.no

9.3 Litteratur for barn:

Tor Åge Bringsværd: Karsten liker å danse

Tor Åge Bringsværd: Ruffen – sjøormen som ikke kunne svømme

Tone Lie Bøttinger: Min storebror apen

Paul Leer Salvesen: Fy Fabian

Ann De Bode: Det er alltid meg de skal ta

Lena Klefeldt: Otto og Joppa

Mats Wänblad: Lilleving

Birte Svaton: Rett eller galt

Ulf Nilsson: Den lille gutten og løven

Per Christian Jersild: Hymir

Kari Saanum: Herr Alkabars nese

Gunn-Britt Sundstrøm: Gutten i supermanddrakten

Else Færden: Den stygge drageungen

Birgitta Stenberg: Billy og sinte Lotta

Birgitta Stenberg: Bjørn drar på landet

Gunder Andersson: Martins sommer

Trond Brønne: Petter og månen

Eva Eriksson: Stures nya jacka

Gunilla Bergström: Albert og udyret

Gunilla Bergström: Hvem kan redde Albert Åberg?

Ursula Kirchberg: Selim og Susanne

Egon Mathiesen: Katten med de blå øynene

Mette Cecilie Newth: Lille Skrekk

9.4 Aktuelle verktøy:

Være sammen - metodepakken

TRAS - tidlig registrering av språkutvikling

Alle Med - kartlegging

MIO - kartlegging

Praksisfortellinger fra barnehagen

Veiledning/Kollegaveiledning

Kari Lamer: Du og jeg og vi to

Steg for steg

Foreldreveiledning

Hjerteprogrammet

Vennebøker